

Kapılar, pencereler, tavan-zemin; her şey dededen kalma gözüküyor. 8 yıl önce, sıfırdan yapılmış bir ev burası halbuki. Mine'yle Bahadır'ın en çok dikkat ettiği şey de bu olmuş zaten. Ustalara hep bunu tembihlemişler; basit olmasını istiyoruz, ustaların değil de zamanında dedemizin elinden çıkmış gibi olsun. En çok da bu noktada zorlanmışlar.



KURTARILMIŞ CENNET

YAZAR MİNE SÖĞÜT İLE
KARİKATÜRİST BAHADIR
BARUTER'İN AĞAÇLARDAN,
DERELERDEN BESLENEN
RENKLİ, KURTARILMIŞ
YAŞAMLARI.

HAZIRLAYAN ŞENGÜL DURUCU FOTOGRAFLAR YİĞİT UYGUR







endilerine sıfırdan bir cennet yaratmışlar. Dünyanın deli eden uğultusu yok burada. Mandalina kokusu, güven duygusu ve hamak var. E daha ne olsun! Bodrum'dayız; Gümüşlük'te. Şoför, patikaya benzeyen dar bir sokağa giriyor. Kan kırmızısı, ahşap bahçe kapısının önünde duruyoruz. Biraz daha dikkatli bakınca garajda-

ki kırmızı Defender'ı seçiyorum. Ön bahçeyi geçtim, avludayım; burası Bahadır'ın elinden çıkma insan boyunda heykellerle çevrelenmiş. İlkçağlardaki tanrı ikonlarına benziyorlar; ürkünç ve ilginç. Tapınakları koruyan sfensler misali, evi kötülüklerden korumak için yontulmuşlar sanki. Kendi kendime alıp veriyorum; girişte olmaları tezimi destekliyor. Heykeller ve kapı "farklı bir yere giriyorsun" diyor, kulağıma. Kapıda Mine beliriyor. Yüzündeki ışık saçan iki parçayı, gözlerini fark ediyorum önce. Sürmeye çevrelediği o büyük ela gözleriyle -tüm sohbet boyunca göz rengine karar vermeye çalışacağı- dünyadaki her canlının içini okuyabilirmiş gibi geliyor. Salona geçiyoruz. Geniş bir salon; açık mutfak, salonu daha da genişletmiş. Mutfak diye özel bir alan yok aslında. Tezgah, yan yana koydukları dolapların üstünden oluşuyor. Arka bahçeden sesler, konuşmalar geliyor. Belli ki tek misafir ben değilim. Kahvaltı masasındayız. Reçel, zeytin, peynir, yağ... Her şey olması gerektiği gibi; doğal... Röportaj yapacağım yerin sakın, insansız olmasına alışkın biri olarak şaşkınlığım yüzümden okunuyor belli ki, Mine duruma açıklık getiriyor. "Bizim evimiz açık ev. Yakın arkadaşlarım gelip kendi evleri gibi takılırlar. Ben hizmet etmem. Herkes kendi evi gibi girer-çıkır, ne istiyorsa yapar." Masadakiler sofrayı toplamaya başlıyor. Ben de mesajı almış vaziyette, kendime kahve yapmak üzere artlarına düşünüyorum.

SİZ HIÇ DELİRMİŞ EV GÖRDÜNÜZ MÜ?

Toprak kaplar, kuğu boyunlu yağdanlıklar, gagalı cezveler, fincanlar, hassas teraziler; rafların, çaydanlıkların, hatta buzdolabının kapağı bile motiflerle bezemiş. Kırmızı, kırmızı, kırmızı; renk cümbüşü tamam da her yerde neden bir kırmızı var? Bu kırmızı tutkusu nereden geliyor? İlk sorumu buldum! "Kıyafetlerde değil ama doğada ve dekorasyonda canlı, patlak renkleri seviyorum. Burası da öyle... Kırmızı, yeşil, sarı, turuncu; hem sıcak hem patlak renkler. Yaşadığım yerin renkli, cıvı cıvı olması hoşuma

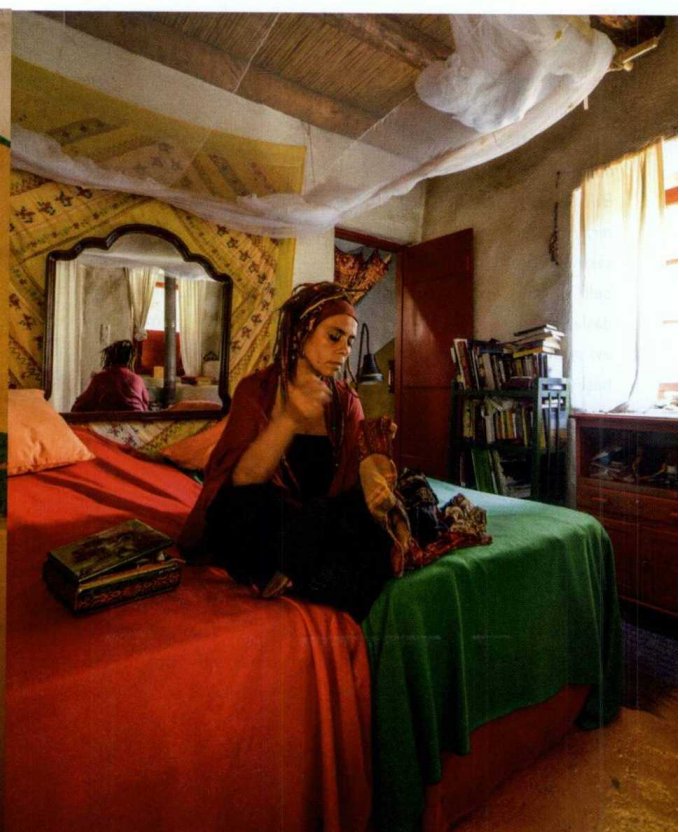
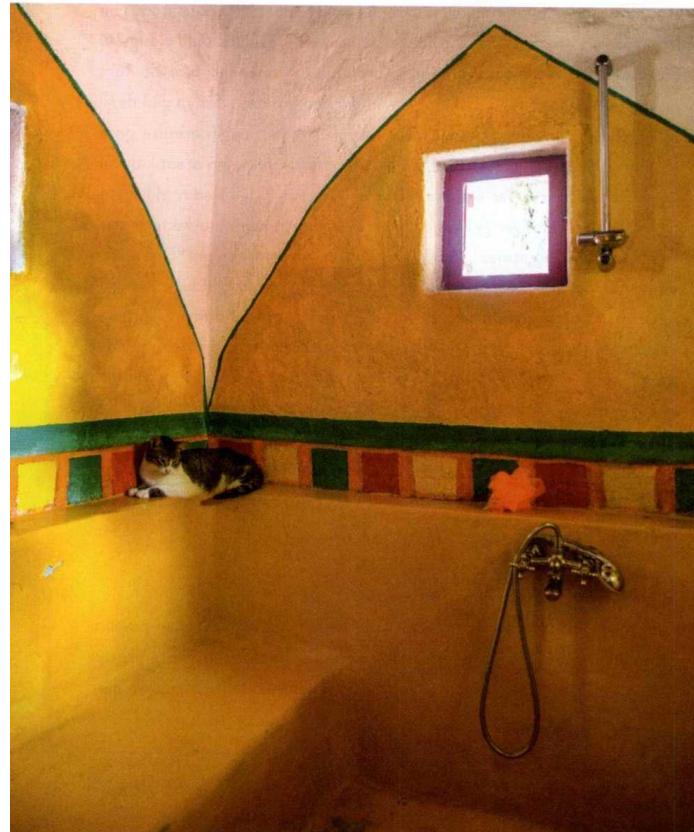
gidiyor. Daha önceki evlerim de böyleydi. Yaşadığım her yeri bi'delirtirim. Öyle düz ev yok bizde. Çok taşındık biz, çok ev değiştirdik. Cihangir'de, Çukurcuma'da oturduk. Evlerimizin hiçbiri normal olmadı. Ya duvarı yeşile boyarız ya perdelerle boncuk asarız. Klasik alışlagelmiş mekanlar bize göre değil." Bahadır'ın son yıllardaki çizimleri, Mine'ninse yazını çok karamsar oysaki. Bu kadar renkli bir ev beklemediğim kesin... İlk bakışta düzensiz, karışık gibi görünen, bir süre sonra aslında her şeyin kendi içinde bir düzeni olduğunu anladığınız mekanlardan burası. Sağlam bir caz parçası gibi. Doğaçılama gibi ama değil; samimi havası verecek denli ustaca kurgulanmış. Kişiliğini ortaya koyan bir samimiyet bu. Eserler bu denli karamsar konuşurken gerçek hayat nasıl bu kadar renkli olabilir? Cevabı bilen kişi karşımda. "Korkunç bir dünyada yaşıyoruz ama bizim güzel bir hayatımız var. İkişi çok farklı şeyler. Sanatsal üretim başka bir çizgide olabiliyor. Benim hayatımda büyük trajediler, darbeler yok. Korunaklı ve kurtarılmış bir hayat yaşıyorum. Bahadır da öyle. Tercihlerimiz sayesinde böyle olduğunu düşünüyorum. Belki biraz da şans... Kurduğumuz dünya çok bize ait. Tüm insanların içinde olduğu, hakim olamadığımız o korkunç dünya gibi değil bizim küçük dünyamız. Buna dikkat ediyoruz; kendi değerlerimize göre yaşıyoruz, dayatılanlara göre değil." Yanı başımızda yükselen otantik duvar kadar net bir duruş var sesinde. Aklıma Mine'nin "Deli Kadın Hikayeleri" kitabından cümleler geliyor, "Hiçbir ev kadını kendini mutfakta asmaz. Yemeklere yas sıçratmaz". Susuyorum; Mine devam ediyor. "Dışarıdaki dünyanın, dayatılan değerler yüzünden bu kadar korkunç olduğunu düşünüyoruz. O nedenle çizerken ya da yazarken bu sorunlu dünyayı sorgulayan, onunla uğraşan, itirazı öneren işler yapıyoruz. Çünkü böyle bi'şey de mümkün; hem şekil, hem de duygu olarak. Daha pozitif bir sistem kurulabilir. Yazım ve yaratıcılığım; toplumsal adaletsizlik, kabus, kötülük, kaos ve sistemin iğrençliğinden besleniyor. Ruhumsa iyi şeylerden... Kelebek beni besliyor örneğin. İkişi farklı şeyler bunların. Tüm insanlar kelebekten beslense şahane bir hayatımız olurdu. Ben de hiç yazmazdım o zaman; çiçek çocuk olarak hayatın tadını çıkarırdım."

DEDENİN ELİNDEN ÇIKMIŞ GİBİ...

İçimden, sohbet derin olacak belli ki, derken bu ağdalı havayı pinpon topunun sesi bozuyor. Misafirler birkaç metre ötemizde masa tenisi oynuyor. Omzunun üzerinden onlara baktığıma görünce tahmin ettiğim gibi



Pahalı ve lüks objeleri sevmiyor Mine ve Bahadır. Evi bir harcama alanı olarak görmüyorlar. Mine tam bir bitpazarı delisi. Mutfak dolaplarını dahi Çukurcuma'da dolaşan seyyar eskicilerden almış. Fırının üzerindeki camaltı aynalar da Manisa, Akhisar'da, yol üzerindeki bir eskiciden. Davlumbazı Bahadır çizmiş, marangoz yapmış. Davlumbazın üzerindeki tepsi ise Üsküdar bitpazarından. Çaydanlıklar Tahtakale'den. Salonla mutfak iç içe. Bahadır'ın çalışma masası da bu salonda. Yerdeki kilimi Cizre'den almışlar; koltuklar ise Üsküdar'daki bitpazarından. Kapının ve rafın üstündeki heykelleri ise Bahadır yontmuş.



zihin okuyor, Mine. "Daha dün çıkardık pinpon masasını çocuklarla. Şöyle bir ortalığı toparlayalım derken bulup kuruverdik. Uyduruk bir şey yani, çok oynamıyoruz." İnsanların bu evde olmaktan büyük keyif aldıklarını yüzlerinden okumak mümkün; ya sahipleri? Hayalinizdeki evi kurabilirsiniz mi, soruma tereddütsüz evet diyor, Mine. "Evin planını biz çizdik, mimar arkadaşımız uygulamasını yaptı. Sık sık gidip geliyorduk buraya. Bu süreçte gördüğümüz köy evleri vardı; buradaki yaşantıyı, mimariyi görüyorduk. İç geçirerek bakıyorduk hep. Bu evi yapmaya karar verdiğimiz zaman yöredeki eski evleri gezdik; hepsinin en beğendiğimiz taraflarını not ettik. Sonra tüm bunları ihtiyaçlarımız, isteklerimiz ve zevkimiz doğrultusunda birleştirip eve son şeklini verdik. Burası 100 yıl öncesinden kalma bir köy evi gibi ama köy evleri yüksek tavanlı olmaz örneğin, daha basıktır. Burası yüksek tavanlı." Gayriihtiyari başımı kaldırıyorum. Tavan, bölgenin mimarisine uygun biçimde kargılardan, ahşap kalaslarla desteklenerek yapılmış. Kapılar, pencereler, tavan-zemin; her şey dededen kalma gözüküyor. 8 yıl önce, sı-

"KIRMIZI, YEŞİL, SARI, TURUNCU; HEM SICAK HEM PATLAK RENKLER. YAŞADIĞIM YERİN RENKLİ, CIVIL CIVIL OLMASI HOŞUMA GİDİYOR. DAHA ÖNCEKİ EVLERİM DE BÖYLEYDİ. YAŞADIĞIM HER YERİ Bİ'DELİRTİRİM. ÖYLE DÜZ EV YOK BİZDE."

fırdan yapılmış bir ev burası halbuki. Mine'yle Bahadır'ın en çok dikkat ettiği şey de bu olmuş zaten. Ustalara hep bunu tembihlemişler; basit olmasını istiyoruz, ustaların değil de vaktizamanında dedemizin elinden çıkmış gibi olsun. En çok da bu noktada zorlanmışlar. "Eğri büğrü istiyoruz, hiçbir şey jilet gibi olmasın, diyoruz. Ama ustalar alışmış, illa temiz iş yapacaklar. Kendimizi anlatmakta epey zorlandık ama %80 başardık. Çok özgün, hayallerimize uygun bir ev oldu. Fayans yok evde. Yerler taş döşenmedi, ahşap yapılmadı; şapın üzerine boya vuruldu, direkt. Mutfak yok, mutfak tezgahı yok. Biz artan, bir yerlerden söktüğümüz çıkma malzemelerle yaptık bu evdeki pek çok şeyi."

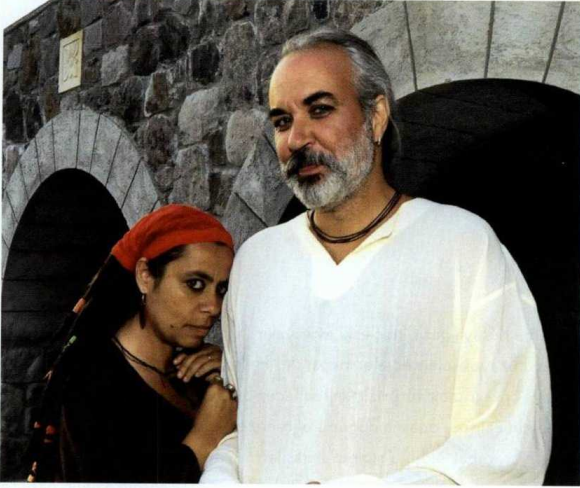
HİSSELİ HARİKALAR KUMPANYASI

Mine'nin deyişiyle "her şeyin uydur-kaydır olduğu evin" içinde dolanıyorum. Bir mabette gibiyim. Her yer heykeller, kim bilir nerelerden

toplanıp buraya getirilmiş eski ev eşyaları, ikonlar, tüller, mumlar, şallarla süslü. Hikayesi olan objeler hepsi de. Hisseli harikalar kumpanyası gibi; nereye baksanız bir sürpriz! Keşfedilecek o kadar çok şey var ki... Birazdan Mine'nin çalışma odası olduğunu öğreneceğim odaya giriyorum. Kitaplık, bilgisayar, rahat olduğu şıpınışı anlaşılan bir divan. İki üretken insan aynı evde günlerce, aylarca nasıl yaşar? Birbirlerine nasıl çarpıp dağılır, nasıl toparlanırlar? Birbirlerini delirtmezler mi? Ben kitapları karıştırırken Mine anlatıyor. "Benim kapandığım oda burası. Kapımı kapattım mı tüm dünya dışarıda kalır. Çalışmak değil de yalnız kalmak istediğimde gelirim daha çok. Her yerde çalışabilen, aynı anda birkaç iş yapabilen biriyim çünkü. Çorba kaynatırken roman yazabilir, bir yandan da telefonda, arkadaşımın hüsranla son bulmuş aşk hikayesini dinleyebilirim. Yatakta, yolculukta, plajda her koşulda yazabilirim; canımın istemesi yeterli. Bilgisayarım yanımda olsun yeter. Elle yazamam; okuyamam sonra... Çalışırken bana dokunulmasın, benden bir şey istenmesin yeter ama asabileşmem hiç. Bahadır öyle değildir bak. Çalışırken tam bir üretken, aksi sanatçı oluverir. O da benim gibidir; kalabalıktan rahatsız olmaz, sestem etkilenmez. Yeter ki ondan bir şey istemeyin." Bahadır'ın çalışma masası salonun bir köşesinde; insanlarla iç içe...

"ARTARAK ÖLECEĞİM, AZALARAK DEĞİL"

Yaz tamam da kış nasıl geçer burada, bu inzivada? "Yo hiç öyle durgun bir hayatımız yok" diyor, Mine. "Tam tersi çok hareketliyiz; zamanın nasıl geçtiğini anlamıyoruz. Çok arkadaşımız var; yaz-kış gelen-gidenimiz çok. Sabah erken kalkarız; altı gibi. Yok şurada çiçekler açtı görmeye, şurada dere coştı izlemeye gidelim deriz. Dağ-taş deli gibi yürür, bisiklete bineriz. Mayısın kasıma kadar denize gireriz. Hep bir hengame var yani; kuru gürlütü..." Şehrin keşmekeşinden sıyrılıp doğaya kaçmış insanların, herkesin gıpta ettiği mutlu-mesut yaşantısı... Masal dinler gibi dinliyorum. Şehirden doğaya geçişin insanı sadeleştirdiğini biliyorum; en başta kendimden -1,5 yıldır Eski Datça'da, Can Baba'nın evine komşu yaşıyorum çünkü... Mine karşı çıkıyor. "Ne sadeleşmesi, tam tersi üredim. Ben atmam, çoğalırım. Hep söylüyorum; ben artarak öleceğim, azalarak değil. Bahadır'la çöpten ev kurarız adeta, kıymetli bir şey olmaz evlerimizde. Bunların pek çoğu parayla satın alınmış şeyler değil; kendi uydurduklarımız. Aldıklarımız ise eskicilerden, öyle antikacıardan falan değil. Ben bir harcama alanı olarak görmem evi. Ekonomik davranırım o nedenle. Mümkün olduğunca basit, ucuz, uyduruk şeylerle dizerim. Bahadır da öyledir. Bitpazarı hastasıyız. Bitpazarında 20 liraya neler alabileceğinizi hayal



DÜNYA KRİMİNALDİR, SUÇ DOLUDUR BİLGİSİYLE YAŞADIM HEP. BURADA BENİM EN YADIRGADIĞIM ŞEY DOĞA FALAN DEĞİL DE O GÜVENDE HİSSETME DUYGUSU OLDU. GECE MANDALİNA BAHÇELERİNİN İÇİNDE TEK BAŞIMA YÜRÜRKEN ARKAMDA BİR SES DUYDUĞUMDA BİLİRİM Kİ YA İNEK YA KEDİ YA DA KİRPİDİR. HEPSİNİ DE ÇOK SEVİYORUM. BURADA O 'HER AN TEHLİKEDEYİZ' DUYGUSU YOK OLDU, BENDE.

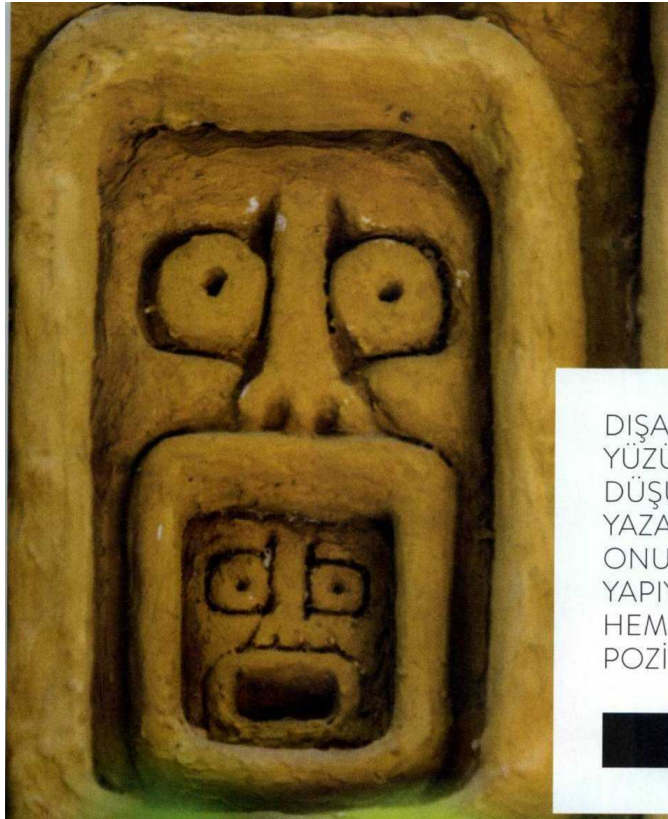
dahi edemezsiniz.” Bunları konuşurken presleyip kuruttuğu domates ve kuruyemiş gevreklerinden ikram ediyor. Mutfakta iyi midir bilmiyorum ama bunlar oldukça lezzetli... Evde yemekleri Mine yapıyor. “Ben yemek yapıyorum o çiziyor, ben yazıyorum o çiziyor, ben kedilerle ilgileniyorum o çiziyor... O sadece çiziyor sanırım” deyip basıyor kakhahayı.

GÜVENDE OLMANIN DAYANILMAZ HAFİFLİĞİ

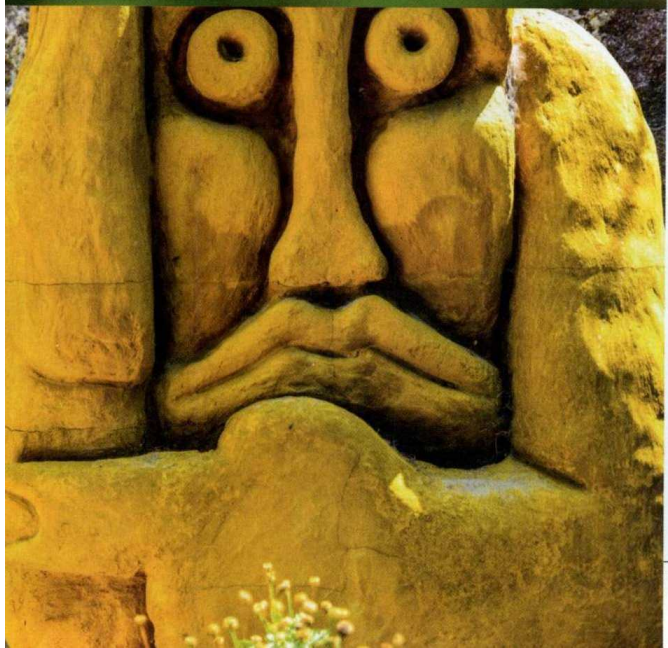
Misafirlerin köpeği Luka ortadan kayboluyor bir ara. Sohbeta ara verip hep birlikte Luka'yı arıyoruz. Üst kattan çıkageliyor beyefendi, şaşkın ve uykulu bakışlarla. Mine-Bahadır çiftinin köpeği yok; bahçede, kapıda karnını doyurup gidenleri saymazsak evde ikamet eden iki kedi var. Salondayız; gözlerim etraftaki objelerde. Buzdolabının kapağındaki kertenkele figürlerine bakıp kesin Bahadır yapmıştır, diyorum. Bozulduğunu belli eden bir tonla, “Niye ben yapamaz mıyım? Ben yaptım bu süslemeleri. Banyonun duvarlarını da ben boyadım” diyor. Banyoya yöneliyorum. “Resim yeteneğim var diyemem ama böyle küçük süsler yapmayı seviyorum,







DIŞARIDAKİ DÜNYANIN, DAYATILAN DEĞERLER YÜZÜNDEN BU KADAR KORKUNÇ OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYORUZ. O NEDENLE ÇİZERKEN YA DA YAZARKEN BU SORUNLU DÜNYAYI SORGULAYAN, ONUNLA UĞRAŞAN, İTİRAZI ÖNEREN İŞLER YAPIYORUZ. ÇÜNKÜ BÖYLE Bİ'ŞEY DE MÜMKÜN; HEM ŞEKİL HEM DE DUYGU OLARAK. DAHA POZİTİF BİR SİSTEM KURULABİLİR.



taş boyuyorum. Bahadır da seviyor renkli şeyleri. Zaten birbirimize dayanmadan hiçbir şey yapmayız. İkimizin de onaylaması lazım. Birbirimizi gaza getire getire cesaretlendirerek yapıyoruz her şeyi". Müthiş bir renk patlaması karşılıyor beni; akıl açan bir sarı! Burada yaşamak bir insanı hele de böyle yaratıcı insanları nasıl etkiler düşünsene diye kendi kendime düşünürken "Buraya taşınınca neler değişti hayatınızda?" sorusu çıkıyor ağzımdan. Ev o kadar etkileyici ki akılla dil arasındaki senkronizasyonu yitirmeye başladım. "Bende değişen en önemli şey güvenlik duygusu oldu. 20 yıldır Beyoğlu'nda yaşıyordum. O bölgenin en hareketli, en civcivli yerlerinde oturdum hep. Eğer öyle bir yerde yaşıyorsanız kapınızı sıkı sıkı kilitlemeniz, alarm taktırmanız gerekir. Her an, siz evdeyken bile bir şeyler olabilir çünkü. Alarmları dahi etkisiz hale getirebilirler. Hayatınıza her an girilebilir. Bırakın geceyi, gündüz bile arkanızdan gelen bir ayak sesi sizi tedirgin eder. Arabada çantanızı saklarsınız, ışıklarda tedirgin olursunuz. Ben şehirde, bunları normal bilerek büyüdüm; çok gripsemiyordum açıkçası. Dünya kriminaldir, suç doludur bilgisiyle yaşadım hep. Burada benim en yadırgadığım şey doğa falan değil de o güvende hissetme duygusu oldu. Gece mandalina bahçelerinin içinde tek başıma yürürken arkamda bir ses duyduğumda bilirim ki ya inek ya kedi ya da kirpidir. Ya da köylü amcadır. Hepsinin de çok seviyorum ve biliyorum ki bana bir şey yapmazlar. Burada o 'her an tehlikede' duygusu yok oldu, bende." Sağlam cevap.

Ana rahminden bu yana hepimizin aradığı da bu değil mi zaten; güvenlik hissi. Süsleyip püsleyip sığındığımız evler de bunun için aslında. Kubrick'in "Otomatik Portakal" filmi geliyor aklıma, irkiliyorum! Neyse ki buradayız, Gümüşlük'te... Ece Ayhan'ın, İlhan Berk'in, Nilgün Marmara'nın, Balıkcı'nın (Halikarnas Balıkcısı) yol ve gönül düşürdüğü köyde. Derin bir nefes alıp mandalina bahçelerine doğru kıvrılan yola bakıyorum. Kedi ağır çekim adımlarla önümüzden geçiyor.